

ရာဇကုမာရ်ပျူကျောက်စာမှအက္ခရာပုံများလေ့လာချက်

မောင်မောင်ဆွေ*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းကို ပျူစာသင်ကြားရေးနှင့် ပျူစာသုတေသနလုပ်ငန်းအတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်ကာ ရေးသားပြုစုခဲ့ပါသည်။ ကမ္ဘည်း ကျောက်စာပုံများကို သေချာစွာစိစစ်ဖတ်ရှုပြီး အခြားပျူစာများ၊ ရှေးအိန္ဒိယ အက္ခရာ အရေးသွင်ပြင်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်စိစစ်မှုများ ပြုခဲ့ပါသည်။ ယခင် ရှိပြီးသော အက္ခရာဖလှယ်မှုများနှင့် ထပ်မံညှိနှိုင်း ဖတ်ရှု စိစစ်ထားပါသည်။ ထို့သို့ဆောင်ရွက်မှုများကြောင့် ယခင်လေ့လာဖော်ပြမှုများတွင်ရှိသော အားနည်းချက် များကို တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ ပြင်ဆင်ဖွယ်များ၊ ဖြည့်စွက်မှတ်သားဖွယ်များ၊ ရေးထုံးဆိုင်ရာ ကြံဆချက်များ၊ ကွယ်လွန်နေသေးကာလ ပျူစာအနေအထား၊ ခေတ်ပြိုင်စာပေ၊ ဘာသာစကားနှင့် အရေးအသား လွှမ်းမိုးပုံများကို ထုတ်ဖော် တင်ပြထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပျူစာသင်ကြားရေးနှင့် သုတေသနလုပ်ငန်းများ အတွက် အထောက်အကူပြုနိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်နိုင်သော သုတေသန ဖြစ်ပါသည်။

သော့ချက်စကားလုံးများ - ထိပ်မှတ်၊ ဗျည်းယှဉ်သရ၊ အက္ခရာပုံသွင်၊
အရေးပသွင်၊ ရေးသားမှုသွင်ပြင်၊ သရသင်္ကေတ၊
အသံပြသင်္ကေတ။

နိဒါန်း

အေဒီ (၁၂)ရာစုသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အရှိန်အဝါကောင်းကောင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုး နေသော ပါဠိစာပေ၊ မွန်စာပေတို့ကို မှီးလျက် မြန်မာစာပေသည်လည်း အရှိန်ရလာစ ကာလ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကာလတွင် ပျူတို့၏စာပေသည် ပုဂံခေတ်၏ လိုအပ်ချက် တစ်ခုအဖြစ် ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ကွယ်ပျောက်လုနီးပါး အခြေအနေ ဖြစ်ဟန်တူပါသည်။ ပျူစကားပြောဆိုနေကြသောသူများ ရှိနေသေးသော်လည်း ပျူစာ ရေးသားမှုကား အားနည်းလှပါသည်။ ထိုအခြေအနေကို သတိပြုမိသော အလှူရှင် ရာဇကုမာရ်က မိမိကောင်းမှုကိုဖော်ပြရာတွင် ပျူစာဖြင့်လည်း မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ ပါသည်။ ထိုမှတ်တမ်းအရ ပျူတို့၏ စာပေနေဝင်ချိန်အရေးအသားနှင့် အက္ခရာသွင်ပြင် များကို လေ့လာနိုင်ပါသည်။ ထိုလေ့လာမှုသည် ပျူဘာသာစကားလေ့လာမှု၊ ပျူစာ သင်ကြားမှုတို့အတွက် များစွာ အထောက်အကူပြုနိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်မိပါသည်။

* ဒေါက်တာ၊ ပါမောက္ခ၊ မြန်မာစာဌာန၊ စစ်ကိုင်းပညာရေးတက္ကသိုလ်

ရာဇကုမာရ်ပျူစာ၏ ရေးသားမှုသွင်ပြင်

ပုဂံခေတ်ဦးကာလ ပျူစာများ၏ ရေးသားမှုသွင်ပြင်နှင့် ပတ်သက်၍ ပုဂံရာဇကုမာရ်ပျူကျောက်စာသည် ကဒံဗ၊ ပလ္လဝအက္ခရာများ^၁မှ ဗုဒ္ဓစာပေကို အခြေခံရယူထားသော အက္ခရာများ မဟုတ်ကြောင်း ဆရာကြီး ဦးသာမြတ်က ဆိုထားပါသည်။^၂ ဖော်ပြရသော်-

“မြစေတီပျူကျောက်စာကို ခရစ်နှစ်-၁၁၁၂ခု (မြန်မာကောဇာနှစ်-၄၇၄ ခု)မှပင် ရေးထိုးငြားသော်လည်း ယင်းပျူအက္ခရာများသည် ခရစ်နှစ် (၈)ရာစု အစပိုင်းထက် နောက်ကျသော အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းသုံး ကဒံဗခေါ် တေလုဂု-ကနာဒီ အက္ခရာများကို မသုံးခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။”

ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။^၂ မြစေတီပျူကျောက်စာ-မြန်မာပြန်စာအုပ်၏ နိဒါန်းပိုင်းတွင် ပျူအက္ခရာများ၏ ထူးခြားချက် (၁၈)ချက် ဖော်ပြမှု^၃ ၌ ထူးခြားချက် အမှတ်(၁၅)တွင် ဖော်ပြထားမှု ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအမှတ်စဉ်(၁၅) ထူးခြားချက် ရှင်းလင်းမှုတွင် ရှေးအိန္ဒိယစာအရေးအသားစာအုပ်ကြီးများ^၄ ကို အထောက်အထားပြု၍-

“ပျူလူမျိုးတို့သည် ပုဂံပြည်ကို တည်ထောင်ပြီးနောက်အခါ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းအက္ခရာများနှင့် အဆက်အသွယ် ပြတ်နေဟန်တူ၏။ မိမိတို့ သရေခေတ္တရာနေစဉ်အခါက၊ အသုံးပြုသော အက္ခရာများကိုပင် ပျူလူမျိုးတို့သည် မပြောင်းမလွှဲဘဲ ဆက်လက်သုံးကြဟန် တူ၏။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မြစေတီကျောက်စာတွင် ခရစ်နှစ် ရှစ်ရာစုမှစ၍ ခရစ်နှစ် ၁၂ရာစုအထိ အသုံးပြုသော အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းအက္ခရာများ မပါသည်မှာ ထင်ရှားပါ၏။”

^၁ Kadamba, pallava scripts

^၂ သာမြတ်၊ ၁၉၅၈၊ ၇-၈။

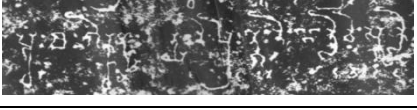
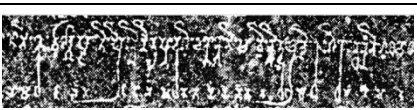
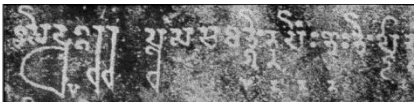
^၃ သာမြတ်၊ ၁၉၅၈၊ ၆-၉။

^၄ သာမြတ်၊ ၁၉၅၈၊ ၈။ အိန္ဒိယရှေးအရေးအသားစာအုပ်ကြီးများ- ဒေါက်တာဗုလ္လာရ်၏ ကျောက်စာချပ်များ ဟီရစန္ဒြဩဈ ရေးသော အိန္ဒိယရှေးအရေးအသား (ဟိန္ဒူဘာသာပြန်) သီဝရာမမုရတိ MA ရေးသော အိန္ဒိယကျောက်စာနှင့် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းအရေးအသား။

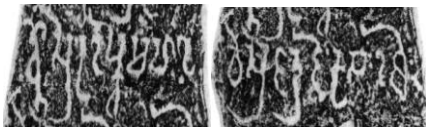
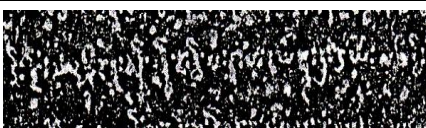
ဟု အခိုင်အမာ ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။^၁ ထို့ကြောင့် ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာသည် ခေတ်ပြိုင် အရေးအသားများနှင့် လည်းကောင်း၊ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း အရေးအသားများနှင့် လည်းကောင်း အရေးအသားသွင်ပြင် သိသာစွာ ကွဲပြားမှုကို တွေ့မြင်ရပါသည်။

ပျူကမ္ပည်းစာများကို လေ့လာကြည့်ပါက ဟန်လင်း၊ မိုင်းမော၊ သရေခေတ္တရာ ပျူကမ္ပည်းစာတို့သည် စာလုံးတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ခပ်ဆင်ဆင် တူကြပါသည်။ သိသာစွာ ကွဲပြားခြားနားမှု မရှိပေ။ ပျူစာ စတင်ရေးစဉ်ကာလမှ ပျူစာနောက်ဆုံးရေးသားချိန် အထိ ရေးသားသော ခေတ်အလိုက် လက်ရေးစရိုက် ပြောင်းလဲမှုသဘောကြောင့် ရေးဟန် အနည်းငယ် ပြောင်းလဲသည်မှအပ ပြောင်းလဲမှုနည်းသော တည်ငြိမ်သည့် စာအရေးအသားဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ဇယား(၁)ကို ကြည့်ပါ။ မှန်းဆနှစ် များဖြင့် ပျူစာအသွင်သဏ္ဌာန်များကို အစဉ်ပြု၍ ယှဉ်တွဲဖော်ပြထားပါသည်။

ဇယား(၁) မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပျူစာအရေးအသားများ

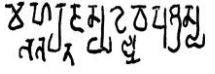
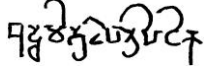
No	Guess Era	Inscription	Pyu Character and (Bagan Era Character)
1	AD-3	ဟန်လင်း၊ သင်္ချိုင်း ပျူကျောက်စာ	
2	AD-4	မိုင်းမော၊ မြန်ဒီပျူကျောက်စာ	
3	AD-4-5	သရေခေတ္တရာ၊ သူရိယဝိကြမမင်း အရိုးအိုးအောက်ခံမျက်နှာပျူစာ (သရေခေတ္တရာအစောပိုင်း)	
4	AD-5-6	ဟန်လင်း၊ ဦးဆောင်းယာ ပျူကျောက်စာ	
5	AD-6-7	သရေခေတ္တရာ၊ ဘုရားထောင် အရိုးအိုးပတ်လည်ပျူစာ	

^၁ သာမြတ်၊ ၁၉၅၈၊ ၈။

No.	Guess Era	Inscription	Pyu Character and (Bagan Era Character)
6	AD-7-8	သရေခေတ္တရာသူရိယဝိကြမမင်း အရိုးအိုးပတ်လည်ပျူစာ (သရေခေတ္တရာနှောင်းပိုင်း)	
7	AD-10	ဟန်လင်းမိဖုရား (သြက္ခဉ္စမဟာဒေဝီ) ပျူကျောက်စာ	
8	AD-11	မြစ်သားမြို့၊ ပေတောကျောင်းမှ ပုဂံခေတ်စောလူးမင်း ပျူကျောက်စာ	
9	AD-11	သရပါတံခါးအနီး (တရုတ်စာကျောက်ပပ်) ပျူကျောက်စာ	
10	AD-12	ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ(ပျူစာ)	

အထက်အောက်ရှည်လျားစွာ ဆွဲမှု၊ မဆွဲမှု ခြားနားခြင်းမျှသာရှိပြီး အက္ခရာ စာလုံးတို့၏ ရေးသားမှုမှာ ကွဲပြားမှုမရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ တစ်ဆက်တည်း မှာပင် အိန္ဒိယကမ္ဘာကျောက်စာ ရေးသားမှုများဖြင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်နိုင်ပါသည်။ ဇယား(၂)ကို ကြည့်ပါ။ ပညာရှင်တို့၏ မှန်းဆနှစ်များဖြင့် စဉ်၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

ဇယား(၂) အိန္ဒိယကမ္ဘာကျောက်စာနှင့် မွန်ကမ္ဘာကျောက်စာတို့မှ အရေးအသားများ

No.	Inscription	BC/AD	Script	Characters	Reference
1	Ashoka	BC-3	Brahmi		စံသာအောင်၊ ၁၉၇၄
2	Buddhistimage from Mathura	AD-2	Kshatrapa		Epigraphia India Vol VIII, 1905, 175
3	smath	AD-2	Kusana (kushan)		Epi Indica Vol VIII, 1905, 171

No	Inscription	BC/AD	Script	Characters	Reference
4	Junnagadh	AD-2	Andhra	సం: ౬౫౬౫౬౫౬	Epi Indica Vol VIII, 1905, 179
5	Amaravati	AD-3	Ikshvaku	సం: ౬౫౬౫౬౫౬	သန်းထွန်း၊ ၂၀၀၄၊ ၉၅။
6	Magada	AD-4	N-India Gupta	సం: ౬౫౬౫౬౫౬	သန်းထွန်း၊ ၂၀၀၄၊ ၉၆။
7	Pallava (Telugu)	AD-5	Pallava	సం: ౬౫౬౫౬౫౬	သာမြတ်၊ ၁၉၅၆ နောက်ဆက်တွဲ(ဂ)
8	Kadamba (Kanarese)	AD-6	Kadamba	సం: ౬౫౬౫౬౫౬	သာမြတ်၊ ၁၉၅၆ နောက်ဆက်တွဲ(ဃ)
9	Rakhaing visali (sanskrit)	AD-6	Rakhaing Gupta	సం: ౬౫౬౫౬౫౬	စံသာအောင်၊ ၁၉၇၄ ၁၁၅/၆ (ကြေးပြားပုံ)
10	sriksetra kanwatkhungone Buddha image (sanskrit)	AD-6	Sriksetra Gupta	సం: ౬౫౬౫౬౫౬	Rubbing by Dr. Maung Maung Sway
11	Rakhaing Anandasandra (sanskrit)	AD-7	Rakhaing Dervnagari	సం: ౬౫౬౫౬౫౬	စံသာအောင်၊ ၁၉၇၅ ၅၁၊ ဓာတ်ပုံ
12	Chalukya (Kanarese Telugu)	AD-7	Chalukya	సం: ౬౫౬౫౬౫౬	သာမြတ်၊ ၁၉၅၆ နောက်ဆက်တွဲ(င)
13	Parapahtan (Mon)	AD-8	Mon	సం: ౬౫౬౫౬౫౬	သာမြတ်၊ ၁၉၅၆ နောက်ဆက်တွဲ(ဆ)

ပျူစာတို့သည် ဇယား(၂) အမှတ်စဉ်(၄) အေဒီ(၂)ရာစုသုံး အနွရစာလုံးများနှင့် လွန်စွာနီးနီးကပ်ကပ် ဆင်တူမှုရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ထို့အပြင် ဇယား(၂) အမှတ်စဉ်(၃) အေဒီ (၂)ရာစုတွင် ထင်ရှားသော ကုရုန်(ကုသန) အရေးအသား နှင့်လည်း နီးစပ်မှုရှိကြောင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ အမှတ်စဉ်(၅)မှာ အေဒီ (၃)ရာစု

ဣဒါက အက္ခရာစာလုံးများ ဖြစ်ပြီး၊ ထိုမှတစ်ဆင့် ပျူတို့က ရယူသည်ဟု အချို့က မှန်းဆကြပါသည်။

ကျွန်တော်၏မှန်းဆချက်မှာ အေဒီ(၃)ရာစု ဣဒါက အက္ခရာစာလုံးများကို ရယူခြင်း မဟုတ်ဘဲ အေဒီ (၂)ရာစုလောက်က တောင်ပိုင်းအန္တရာ၊ မြောက်ပိုင်းကုသန အရေးအသားတို့နှင့်အပြိုင် ခွဲထွက်လာသော ဗြာဟ္မီ အရေးအသားအသွင်ကွဲဟု ယူဆ ပါသည်။ အစောပိုင်း ပျူစာလုံးများသည် အေဒီ(၂)ရာစု စာလုံးများနှင့် ပို၍ဆင်တူပြီး ရေးဆွဲမှုဟန်ပန်မှာ အေဒီ(၃)ရာစု စာလုံးများထက် အောက်ရှည်လျားပုံ သဘော မျှသာ တူပါသည်။ သို့သော် ကိုယ်ပိုင်တီထွင်မှုဖြင့် ဖန်တီးထားသော စနစ်များ ပျူစာတွင် များစွာတွေ့ရှိရ၍ အေဒီ(၃)ရာစု ဣဒါက အရေးအသားတို့နှင့် ခေတ်ပြိုင် ရေးဟန်ဟု မှန်းဆပါသည်။

အေဒီ(၄)ရာစုနှောင်းပိုင်း ကမ္ဘည်းစာသွင်ပြင်များကို ကြည့်လျှင် အစောပိုင်း ပျူစာများနှင့် ဆင်တူမှု မရှိရုံမျှမက အစောပိုင်းပျူစာတို့မှ ဖွံ့ဖြိုးလာသော ပျူစာ တို့နှင့်လည်း ဆက်စပ်မှု မရနိုင်အောင် ကွဲပြားနေကြောင်း တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ အေဒီ (၈)ရာစု ပရပထုံမွန်စာအရေးအသား (အမှတ်စဉ်-၁၃၊ ဇယား-၂)သာလျှင် ရာဇကုမာရ် မွန်-ပါဠိ-မြန်မာ စကားသုံးအက္ခရာများနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိကြောင်း မှန်းဆနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပုဂံခေတ်ဦး ပျူစာအရေးအသားသွင်ပြင်မှာ အေဒီ (၂)ရာစုသုံး အိန္ဒိယ ဗြာဟ္မီအက္ခရာပွား စာအရေးအသားတို့မှတစ်ဆင့် အိန္ဒိယဒေသ အရှေ့ဘက်တွင် တိုက်ရိုက် ဖွံ့ဖြိုးလာသော အရေးအသားဖြစ်ကြောင်း နားလည်မိပါသည်။

အက္ခရာစာလုံးများ လေ့လာစိစစ်မှု

ရာဇကုမာရ် ပျူကျောက်စာတွင် ဗျည်းအက္ခရာ (၂၇)မျိုး၊ သရအက္ခရာ (၂)မျိုးနှင့် ဂဏန်းသင်္ကေတ (၃)မျိုး ပါဝင်ပါသည်။ ဖော်ပြရသော်-

ဗျည်းအက္ခရာများမှာ - က၊ ဂ၊ ဃ၊ င၊ ဆ၊ ဇ၊ ည၊ ဋ၊ ဌ၊ ဍ၊ ဎ၊ တ၊ ထ၊ ဒ၊ ဓ၊ န၊ ပ၊ ဖ၊ ဗ၊ ဘ၊ မ၊ ယ၊ ရ၊ ဝ၊ သ၊ ဟ၊ ဠ။

သရအက္ခရာများမှာ - အ၊ ဥ။

ဂဏန်းသင်္ကေတမှာ - ၁၀၀၀၊ ၆၀၀၊ ၂၀

တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် သရအက္ခရာများနှင့် ဂဏန်းသင်္ကေတစိစစ်မှုများကို အချိန်နှင့်ကွက်၍ ချန်လှပ်ခဲ့ပါသည်။ ဗျည်းအက္ခရာ စိစစ်မှုတွင်လည်း ထူးခြားမှု

ရှိနေသော ဗျည်းအက္ခရာအချို့နှင့် ထူးခြားမှုရှိနေသော ဗျည်းယှဉ်သရ ရေးသားမှု အချို့ကိုသာ စာတမ်းတွင် စိစစ်ဖော်ပြသွားပါမည်။ စိစစ်မှုအရ ရာဇကုမာရ်ပျူ ကျောက်စာသည် ကွယ်လုလု ပျူစာအရေးအသားဖြစ်၍ အစဉ်အလာမဟုတ်သော ပျူစာရေးသားမှု ပုံသွင်များနှင့် အက္ခရာလှယ်သူ၏ အယူအဆအရ ဖော်ပြထားသော ပျူစာရေးသားမှု ပုံသွင်များဟု စိစစ်တွေ့ရှိရပါသည်။

အစဉ်အလာမဟုတ်သော ပျူစာရေးသားမှု ပုံသွင်များ

၁။ ထူးခြားသော အရေးသွင်ပြင်စိစစ်မှု

အစဉ်အလာအားဖြင့် ပျူစာတို့တွင် လုံးဝရေးလေ့မရှိသော သရသင်္ကေတ သဏ္ဌာန်များ ဖြစ်ပါသည်။ 'သြူ' စာလုံးမှ (၂) သရသင်္ကေတ၊ 'တော်၊ ငွေ' မှ (၁-၁) နှင့် 'ဆဲ' မှ (၁) သရ သင်္ကေတ ရေးသားမှုများသည် အစဉ်အလာ ပျူကျောက်စာများ ဖြစ်သော ဟန်လင်း၊ မိုင်းမော၊ သရေခေတ္တရာတို့မှ ပျူကျောက်စာများတွင် ရေးထုံး လုံးဝ မတွေ့ရပါ။ ရာဇကုမာရ် ကျောက်စာတစ်ချပ်တွင်သာ တွေ့ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဇယား (၁၇)ကို ကြည့်ပါ။

ဇယား(၁၇) ဗျည်းယှဉ်သရ (အော်၊ အဲ)သင်္ကေတ စိစစ်လေ့လာချက်

စဉ်	သရ	ဗျည်းယှဉ် သင်္ကေတ	သာကေ			စိစစ်ချက်	
			ပုံညွှန်း	အက္ခရာ	မြန်မာ	တွေ့ရှိချက်	ရည်ညွှန်းချက်
၁	အိုး	၂	ရ/က/၂၄		ဂိသြူး	ပျူစာရေးသားမှုတွင် အစဉ်အလာ မရှိ၊ ခေတ်ပြိုင် အိန္ဒိယ တောင်ပိုင်းအသွင် ရေးသားမှုဖြစ်သည်။	သာမြတ်၊ ၁၉၆၃၊ ၂-၃

စဉ်	သရ	ဗျည်းယှဉ် သင်္ကေတ	သာကေ			စိစစ်ချက်	
			ပုံညွှန်း	အက္ခရာ	မြန်မာ	တွေ့ရှိချက်	ရည်ညွှန်းချက်
၂	အော်	၂၃	ရာ/က/သ		တော်	ရှေ့ထိုးပါသော ပုံစံ ဖြစ်သည်။ ပျူအစဉ် အလာတွင် မရှိ ပုံကံဆတ်မြန်မာဟန်	
၃	အော်	၂၃	ရာ/က/၂၀		ဧည့်	ရောထွေးလာပုံ ရသည်။ တက်ကျ သံပြ သင်္ကေတ ယှဉ်တွဲထားသည်။	
၄	အဲ		ရာ/က/၂၂		ဆဲ	ပျူစာရေးထုံး မဟုတ် ရှေးအိန္ဒိယ သက္ကတစာတွင် တွေ့ရသော နာဂရီ ရေးထုံးဖြစ်သည်။	
			ရာ/က/၂၃		ဆဲ	တက်ကျသံပြ သင်္ကေတမပါ။ ဤ(၂)ခုသာ တွေ့ရ သည်။	

‘ဩ’သည် အသစ်တိုးလာသော ရာဇကုမာရ်ပျူစာ၏ (၂) သရသင်္ကေတ ဖြစ်ပြီး တက်ကျသံပြသင်္ကေတ ယာဘေးအစက်(၂)ခု (-)ဖြင့် ယှဉ်တွဲရေးသားထား ပါသည်။ ပျူစာရေးသားမှုစနစ်တွင် အစဉ်အလာအားဖြင့် (၂) သင်္ကေတရေးထုံး မရှိပါ။^၁ သို့သော် ရာဇကုမာရ်နှင့် သရေခေတ္တရာ ဘုရားကြီးအရိုးအိုးပျူစာများတွင် ပျူစာရေးထုံး တစ်ချောင်းငင် (၂)အသွင်ကို နှစ်ချောင်းငင် (၂)သင်္ကေတအဖြစ် ယူဆကာ ဖတ်ခဲ့ကြကြောင်း တွေ့ရပါသည်။^၂ ထို့အပြင် ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ (ရာ/က/၂၄)တွင် ‘ဩ - ’ ဟူသော ‘အဆွေ’ အဓိပ္ပါယ်ထင်သည့် ပျူစာလုံးတွင် နှစ်ချောင်းငင်စနစ် သိသာစွာ ပါဝင်နေကြောင်းလည်း တွေ့ရပါသည်။^၃

^၁ မောင်မောင်ဆွေ၊ ၂၀၁၇။

^၂ သာမြတ်၊ ၁၉၆၃၊ ၅၀-၅၁၊ ၅၈၊ ၆၁၊ ၆၈-၇၀။

^၃ ဤစာတမ်းဇယား(၁၄)၊ အမှတ်စဉ်(၈)ကို ကြည့်ပါ။

ပျူအစဉ်အလာတွင် ‘ငြ’ အတွက်ရေးသော ဘေးအတက်တစ်ခုပါ တစ်ချောင်းငင် (ငြ)စနစ် ရှိပါသည်။^၁ သို့သော် ထိုတစ်ချောင်းငင်စနစ် မတွေ့ရဘဲ ဘေးအတက် (၂)ခုပါသော နှစ်ချောင်းငင် (ငြ) ပုံစံဖြင့် ဖော်ပြပါစာလုံးကို တွေ့ရပါသည်။ ထိုပုံစံမျိုးကို ပျူစာမဟုတ်သော ပျူခေတ် ပါဠိစာပေ ရွှေပေလွှာတွင် တွေ့ရပါသည်။ ‘ည၊ ရှ၊ စာလုံးများတွင် ဖြစ်ပါသည်။’^၂ ပျူဖတ်စာ ‘က-မ-ချ’ တွဲပုံတွင် ‘ကူ၊ ရှ၊ အူ’ အသုံးတွဲပုံ၌ တွေ့ရပါသည်။^၃ ယင်းပုံများသည် အေဒီ (၅-၆) ရာစု ကဒံပ၊ ပလ္လဝ ပုံစံများ ဖြစ်သည်။ ပျူစာပုံစံ မဟုတ်ပါ။ သို့သော် ရာဇကုမာရ်ပျူစာတွင် ယင်းပုံစံကို ‘သြ = အဆွေ’ ၌ ထည့်သွင်းအသုံးပြုခဲ့သည်။ ယခင် (က၊ ည၊ ရ၊ ငြ) တို့နှင့် တွဲသော (၇)သရ ရေးထုံးကွယ်နေ၍ ခေတ်ပြိုင် သို့မဟုတ် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း (၈) သင်္ကေတစနစ်ကို ဖြည့်စွက်ခဲ့ဟန်တူကြောင်း မှန်းဆရပါသည်။

‘တော်း’နှင့် ‘ဌေ’ ရေးသားမှုတွင် ‘ဝေ’ သရနှင့် ‘တ၊ ဌ’ စာလုံးတို့မှာ ပျူစာလုံးဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း ဗျည်းယှဉ်သရ ‘အော်း’ နှင့် ‘အေ’မှာ အစဉ်အလာ ပျူရေးထုံးတွင် လုံးဝမရှိခဲ့ပါ။ ယင်းတို့အတွက် (ဝေ)သင်္ကေတ၏ တက်ကျသံပြ အစက်သင်္ကေတ ယှဉ်တွဲဖော်ပြမှုတွင် ပါဝင်ပြီးဖြစ်သည်ဟု ယူဆဖွယ်ဖြစ်ပါသည်။ ယခု ရာဇကုမာရ်ပျူစာသည် ယနေ့ မြန်မာအခေါ် ရှေ့ထိုး (-၇)သင်္ကေတအရေး ထည့်သွင်းလာပုံမှာ မြန်မာဟန် ရောထွေးလာသောသဘော ယူဆနိုင်ပါသည်။

(ရာ/က/၂၂) (ရာ/က/၂၃) တွင် ရေးထိုးထားသော (ဆဲ)စာလုံး ရေးသားမှုသည် ပျူစာရေးထုံး မဟုတ်ပါ။ ရှေးအိန္ဒိယသက္ကတစာတွင် တွေ့ရသော နာဂရီရေးထုံးရှိ အဲ (၇) သရသင်္ကေတသာ ဖြစ်ပါသည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာတွင် ဤစာလုံး (၂)ခုသာ တွေ့ရပါသည်။ ဤတွင်လည်း လိုသောအနက်အတွက် ပျူစာရေးထုံးကွယ်၍ သက္ကတစာ ရေးထုံး ရောထွေးကာ ရေးသားခဲ့ဟန် ရှိပါသည်။

ဆရာဦးသောင်းလွင်က အေဒီ(၁၁၉၂) စောမွန်သင်ကျောက်စာမှစ၍ မြန်မာစာ ရေးထုံးတွင် (အဲ၊ အော်) သင်္ကေတ အသုံးပြုလာကြောင်း ပြဆိုထားပါသည်။ မွန်ကျောက်စာတွင် အေဒီ(၁၄၅၅) ကျိုက်မရော (ရှင်စောပုထိုး) ကျောက်စာ မှစ၍ (အဲ၊ အော်) အရေးကို တွေ့ရသည်။ မွန်ထက် မြန်မာက (အဲ၊ အော်) သင်္ကေတ အသုံး စောသည်ဟု ဖော်ပြမှု ရှိပါသည်။^၄ ထို့ကြောင့် ရာဇကုမာရ်မြန်မာကျောက်စာတွင် (အဲ၊ အော်) အသုံးမရှိပါ။ သို့သော် (အဲ၊ အော်) သရသံနှင့်ဆင်သော အသံကို မြန်မာ

^၁ မောင်မောင်ဆွေ၊ ၂၀၀၆(ခ)၊ ၂၃၇-၂၃၈။ ၂၀၀၆(က)၊ ၁၂-၁၃။

^၂ သန်းဆွေ၊ ၁၉၉၂၊ ၈၀၊ ၁၄၁-၁၄၂။

^၃ သာမြတ်၊ ၁၉၆၃၊ ၂-၃။

^၄ သောင်းလွင်၊ ၁၉၇၂၊ ၁၅၀-၁၆၄။

ရှေ့ထိုး (၄)သင်္ကေတ၊ သက္ကတ၊ နာဂရီနောက်ပစ်သင်္ကေတတို့ဖြင့် (အဲ၊ အော်) သရသင်္ကေတဖြစ်အောင် တိုးချဲ့အားထုတ်မှုပြုထားသည်ဟု ယူဆဖွယ် တွေ့ရပါသည်။

(အူ)နှင့် (အော်) ရေးထုံးတွင် ပျူအသံပြအစက်နှစ်ခု ယှဉ်တွဲထားသည်။ ထို့အပြင် (အော်)၌ အ-မြစ် သံကဲ့သို့ အစက်သင်္ကေတတစ်ခု ပါဝင်နေသည်။ ပျူအစဉ်အလာသုံး စာလုံးအောက် အစက်တစ်ခုသင်္ကေတ (၁)နှင့် နေရာကွဲလွဲမှု ရှိနေပါသည်။ (အဲ)သရတွင်မူ အသံပြသင်္ကေတ ယှဉ်တွဲမှုမရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ထူးခြား၍ တိုးပွားလာသော ဗျည်းယှဉ်သရသင်္ကေတများအဖြစ် စိစစ်တွေ့ရှိရပါသည်။

၂။ စကားသံမဟုတ်သော သင်္ကေတအရေးအသားစိစစ်မှု

ထို့အပြင် အစဉ်အလာအားဖြင့် ပုဒ်မ(၁)၊ ပုဒ်ဖြတ်(၁)၊ ပိုဒ်ခွဲ(၁၀၁) သင်္ကေတတို့ကို သုံးလေ့မရှိပါ။ ပျူတွင် စာပုဒ်အစ နှင့် အဆုံး သော ပျူစာအသွင်များသာ တွေ့ရပါသည်။

ဇယား(၄) ပုဒ်မ၊ ပုဒ်ကြီး ပါဝင်နေခြင်း

ကျောက်စာတိုင်	ကမ္ဘည်းစာပုံ	မှတ်ချက်
ရာဇကုမာရ် (က)တိုင်		ဝါကျဆုံးသင်္ကေတ ပုဒ်မ(၁) ပါဝင်နေခြင်း
ရာဇကုမာရ် (ခ)တိုင်		စာပိုဒ်ခွဲ သင်္ကေတ (၁၀၁) ပါဝင်နေခြင်း

ဟူသော ဇယားပါတွေ့ရမှုတွင် စာပုဒ်အတွင်း ပုဒ်မများ၊ စာပိုဒ်ခွဲပုဒ်ကြီးများ ပါဝင်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ပုဂံခေတ် ရာဇကုမာရ်ပျူစာ၌ (မွန်၊ မြန်မာ၊ ပါဠိ) တို့ကဲ့သို့ ပုဒ်ဖြတ်၊ ပုဒ်မ၊ ပိုဒ်ခွဲများ ထည့်သွင်းရေးသားမှု ပါဝင်နေပါသည်။ ထို့ကြောင့် မွန်-မြန်မာ ဆန်နေသော စာအရေးအသားဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြရာ ရောက်နေပါသည်။ ထို့အတွက် ဖော်ပြပါ အထောက်အထားများသည် အစဉ်အလာ မဟုတ်သော ပျူစာရေးသားမှု ပုံသွင်များအဖြစ် စိစစ်တွေ့ရှိရပါသည်။

အက္ခရာလှည့်သို့၏ အယူအဆအရ ဖော်ပြထားသော ပျူစာရေးသားမှု ပုံသွင်များ

၁။ လှိုသောအနက်ရရန် ပြင်ဆင်ပတ်ရှုမှု

(ရိပ်ခုံ၊ ကြေးကြဟော၊ ကြတ် နှင့် ကုံးဒု)

ဇယား(၅)ကို ကြည့်ပါ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပျူခေတ်ကာလရှိ ပျူကမ္ဘာဦးများမှ ပျူ ‘က’ အက္ခရာသဏ္ဌာန်များကို ထုတ်နုတ်၍ ရာဇကုမာရ်ပျူစာမှ ‘က’ အက္ခရာသဏ္ဌာန်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြထားပါသည်။

ဇယား(၅) ရာဇကုမာရ်ပျူစာ ‘က’ အက္ခရာသွင်ပြင် စိစစ်မှု

ပျူခေတ် ‘က’ အက္ခရာပုံ	ပုံသွန်း	ဟန်ရိုင်း ပျူစာ	မိုင်းဆာ ပျူစာ	သရေဆွတ္တရာပျူစာများ				
				သဲကုန်း	ဉာဏ်လှူ	ထောင်အိုး	ဝိအိုး	ကန်ပလ္လင်
	ပျူ အက္ခရာ ပုံ							
	မြန်မာ	ကော	က	ကိ	ကံ	က	ဝိကြ	ကိံ

ပုဂံခေတ် ရာဇကုမာရ် ‘က’ အက္ခရာပုံ	ပုံသွန်း	ရာဇကုမာရ်ပျူစာ						
		က/၉	က/၁၀	က/၂၄	က/၁၃	က/၅	ခ/၅	က/၂၁
	ပျူ အက္ခရာ ပုံ							
	မြန်မာ	ကေး	ကး	ကုံးဒု	ကိံ	ကြေးကြ	ကြေးကြ	ကြတ်
	သမ္မိတ်	ကေး	ကး	ကုံးဒု	ရိံ	ကြေးရာ	ကြေးရာ	ရာတံ

ပျူခေတ်နှင့် ပုဂံခေတ် အရှည်အတို ခြားနားမှုမှတစ်ပါး ကွဲပြားမှု မရှိ၊ ရေးသားမှုသဘော အတူတူ ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်—

ရာ/က/၁၃ ကိ ကို ရိ (ဦးသာမြတ်)

ရာ/က/၅ ကြ ကို ရော (ဦးသာမြတ်)

ရာ/က/၂၁ ကြ ကို ရော (ဦးသာမြတ်)

ရာ/က/၂၄ ကုံးဒု ကို ကုံးဒု (ဦးသာမြတ်)

ဟူ၍ ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။^၁ မိမိလိုသော အနက်ရရန် ကြံဆ၍ အက္ခရာသွင်ပြင်ကို ပြောင်းလဲဖတ်ရှုခဲ့ပါသည်။^၂ ပျူ ‘ရ’တွင် မည်သည့်အခါမျှ ဖြတ်မျဉ်းပါဝင်မှု မရှိပါ။ ရှေးအိန္ဒိယ အက္ခရာသွင်ပြင်များတွင်လည်း ဖြတ်မျဉ်းမရှိပါ။^၃ သို့ဖြစ်ရာ ယခု တွေ့ရသော ရာ/က/(၁၃၊ ၅၊ ၂၁)တို့မှာ ရ-ဗျည်း မဟုတ်ကြောင်း သိသာလှပါသည်။ ‘ရော’ ဖြစ်ရန် သဝေထိုးရေးချစနစ်ကို ခါးလယ်မှဖြတ်ဆွဲရေးသားမှုသည် က-ဗျည်း အက္ခရာတွင်သာ အသုံးပြုသည်။^၄ ဆရာဦးသာမြတ် ဖော်ပြသော (က-မ-ချ) တွင်လည်း ‘ရော’သည် ခါးလယ်မှဖြတ်၍ဆွဲသော စနစ် မဟုတ်ပါ။^၅ ထို့ကြောင့် ပျူဖတ်စာမှ ရာဇကုမာရ်ပျူစာတွင်-

ရာ/က/၁၃-၁၄ ရီဖဉ် ကို ကိဖဉ်

ရာ/က/(၅၊ ၂၁) ကြးရောဟော ကို ကြးကြဟော

ရာ/က/(၂၀၊ ၂၁) ရောတံ ကို ကြတံ

ဟူ၍ ပြင်ဆင်ဖတ်ရှုသင့်ပါသည်။ ရာ/က/၂၄ ‘ကုံးဒု’ မှ န-ဆွဲကို ဗျည်းယှဉ်သရ (အ) သင်္ကေတဖြင့် ဖတ်ရှုခဲ့သောကြောင့် ကုံး မှာ ကုံး ဖြစ်ခဲ့ရပါသည်။ ‘ဒု’ တွင် အောက်အသံပြအစက် ပါဝင်၍ ‘ကုံးဒု’ ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

(သီရိ နှင့် သိမိ အယူအဆ)

ဇယား(၆)ကို ကြည့်ပါ။ ပျူခေတ် ‘ရ’- အသွင်ပြင်များနှင့် ရာဇကုမာရ် ‘ရ’- သွင်ပြင်များကို နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြထားပါသည်။

^၁ မြစေတီ၊ ၁၉၆၀၊ ၅၊ ၇။ ၁၃-၁၆။ သာမြတ်၊ ၁၉၆၃၊ ၅၆၊ ၅၈၊ ၅၉၊ ၆၁၊ ၆၈-၇၁။

^၂ သာမြတ်၊ ၁၉၅၈၊ ၃၂၊ ၄၆(၈၈)(၉၀)။

^၃ ရှေးအိန္ဒိယအက္ခရာမျိုးစုံမှ ရ-အက္ခရာ၊ ပျူ ရ-အက္ခရာ၊ ရှေးမွန်မြန်မာ ရ-အက္ခရာများကို ယှဉ်ကြည့်ပါ။

^၄ သန်းဆွေ၊ ၁၉၉၂၊ ၈၃။

^၅ သာမြတ်၊ ၁၉၆၃၊ ၃။

ဇယား(၆) ရာဇကုမာရ်ပျူစာ ‘ရ’ အက္ခရာသွင်ပြင် စိစစ်မှု

ပျူခေတ် ‘ရ’ အက္ခရာပုံ	ပုံညွှန်း	ဟန် ဆောင်း ပျူစာ	မိုင်းဆာ ပျူစာ	သရေဆွေရာပျူစာများ				
				သဲကုန်း ပျူစာ	ဉာဏ်လှူ ပျူစာ	ထောင် ကျောက်	သူဝိ ပျူစာ	ထောင်အိုး ပျူစာ
ပျူ အက္ခရာပုံ	ပျူ အက္ခရာပုံ							
	မြန်မာ	ရာ	ရာ	ရေး	ရာ	ရေး	ရိ	ရိ
	သံသရာ	ရိ	ရ	ရ	ရေး	ရ	ရ	ရေး

ဇယား(၇)ကိုကြည့်ပါ။ ဗြဟ္မီ(ခ)၊ ပျူ(ခ)၊ ရာဇကုမာရ်(ခ)တို့ကို ယှဉ်ပြထားပြီး ကဒံပ-ကမ္မည်းစာ၊ ပျူကမ္မည်းစာတို့၏အစ (သိဒ္ဓိ။) ရေးသားမှုနှင့် ရာဇကုမာရ်ပျူစာ အစ (သိရိ)ရေးသားမှုတို့ကို နှိုင်းယှဉ်ပြထားပါသည်။

ဇယား(၇) ရာဇကုမာရ် ‘ခ’ အက္ခရာနှင့် ‘သိရိ’ စိစစ်မှု

ပုံညွှန်း	ဗြဟ္မီ	ပျူ	မိုင်းဆာ မြန်မာပျူစာ	ရာဇကုမာရ်				
				က/၂	က/၁၀	က/၁၁	က/၂၂	က/၁၅
အက္ခရာပုံ								
	မြန်မာ	ခ	ခ	ခ	ခ	ခ	ခ	ခ

ပုံညွှန်း	ကဒံဗ	ပျူ	ရာဇကုမာန်/က/၁	ရာဇကုမာန်/ခ/၁
အက္ခရာပုံ				
မြန်မာ	သိဒ္ဓ္ဍ	သိဒ္ဓ္ဍ	၁ သိမိ	၁ သိမိ
သာမြတ်			၁ သိရီ	၁ သိရီ

ဖော်ပြပါ ဇယား(၆)နှင့်(၇)တို့ကို နှိုင်းယှဉ်စိစစ်မှုအရ ပျူတို့၏ လုံးကြီးတင် ရေးဆွဲမှုစနစ်သည် ထိပ်မှတ်၏ ယာစွန်းမှ အထက်သို့ လက်ဝဲရစ်စဉ်တက်သော အသွင် ဖြစ်သည်။^၁ ရ-ဗျည်းအက္ခရာတွင် ထိပ်မှတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယာစွန်းမှ လုံးကြီးတင်ဆွဲလျှင် ထိပ်မှတ်၏ဘယ်စွန်းသည် အတက်ငုတ်တိုတစ်ခုအဖြစ် တွေ့ရပါမည်။ ဇယား(၆) -ရာ/က/၂ ပါ ‘ရီ’ ပုံမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ (ရာ/က/၂၆။ ရာ/ခ/၂။ ရာ/ခ/၂၈။) တို့တွင် တွေ့ရသော ‘ရီ’ တွင် ဝဲစွန်း၌ ထိပ်မှတ်အတက် ပါဝင်နေကြောင်း တွေ့ရသည်။^၂

‘သိရီ’ ရေးထိုးမှုတွင်ပါသော ‘ရီ’ သဏ္ဌာန်သည် စာလုံး၏ဝဲစွန်းမှ အထက်သို့ တက်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထို့အပြင် စာလုံး၏လည်တံသည် တိုလွန်းပြီး အခြေအနားသတ်သည် ကြီးလွန်းနေသည်။ ထိပ်မှတ်ဝဲစွန်းအတက် ပါဝင်ခြင်း မရှိပါ။

မွန်၊ မြန်မာ၊ ပါဠိ ကမ္ပည်းစာတို့၏အစတွင် ‘ဂြီ’ ဟု သုံးလျက် ပျူစာတွင် ‘သိရီ’ ဟု သုံးထားသည်မှာ ထူးခြားနေသည်။^၃ ပါဠိတွင် ‘သိရီ’ ဟု သုံးသင့်သော်လည်း မသုံးခဲ့ပါ။^၄ ဤထူးခြားမှုနှင့် ဖော်ပြပါ ‘ရီ’ အသွင် လွဲနေခြင်းမှာ ‘သိရီ’ မဟုတ်ကြောင်း ပြဆိုရာရောက်နေပါသည်။

ရှေးအိန္ဒိယကမ္ပည်းစာတို့နှင့် ပျူစာတို့တွင် ကမ္ပည်းစာ အစစကားကို (သိဒ္ဓ္ဍ) ဖြင့် ရေးလေ့ရှိပါသည်။ ပျူခေတ် ကျောက်စာအားလုံးတွင်လည်း ဤသဘောအတိုင်းပင် တွေ့ရပါသည်။^၅ ‘သိဒ္ဓ္ဍ’နှင့် ‘သိဒ္ဓိ’မှာ မူလ သဘောအနက် အတူတူ ဖြစ်ပါသည်။ ‘သိဒ္ဓ္ဍ’ ကို ‘သိမိ’ ဟုလည်း ရေးနိုင်ကောင်းပါသည်။ ဤစိစစ်မှုအရ

^၁ မောင်မောင်ဆွေ၊ ၂၀၀၆(ခ)၊ ၂၂၉။

^၂ မြစေတီ၊ ၁၉၆၀၊ ၄၊ ၆၊ ၁၁၊ ၁၂။

^၃ သာမြတ်၊ ၁၉၆၈၊ ၆။

^၄ မြစေတီ၊ ၁၉၆၀၊ ၂၆၊ ၂၇၊ ၃၄။

^၅ မောင်မောင်ဆွေ၊ ၂၀၀၆(ခ)၊ ၂၅၀-၂၅၁။

ရာဇကုမာရ် ပျူကျောက်စာ အစ-စကားမှာ ‘သိရိ’ မဟုတ်ပါက ‘သိမိ’ ဖြစ်ကောင်းပါလိမ့်မည်ဟု ကြံဆလိုပါသည်။

(ဟွဲ-ဟွဲ၊ ဟိမ္မ-မိဝ်း)

ဇယား(၈)ကိုကြည့်ပါ။ ခ၊ ဇ၊ ဋ၊ ဌ၊ န၊ ယ အက္ခရာတို့၏ ပျူခေတ်အသွင်နှင့် ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာပါ အသွင်များကို နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြထားပါသည်။

ဇယား(၆) ရာဇကုမာရ် ‘င၊ ဇ၊ ဋ၊ ဌ၊ န၊ ယ’ အက္ခရာများ နှိုင်းယှဉ်စိစစ်မှု

ပုံညွှန်း	ပျူ	ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ						
		က/၂၅	က/၁၄	က/၁၇	ခ/၁၇	က/၇	က/၇	ခ/၈
အက္ခရာပုံ	င							
မြန်မာ	င	.ငး	မိးင	ဟဲ	ဟဲ	ဟိး	ဟိး	ဟိး ဟိး
သာမြတ်		ငး	မိးင	ဟဲ	ဟဲ	ဟိး	ဟိး	ဟိး ဟိး
ပုံညွှန်း	ပျူ	က/၄	က/၃	ခ/၂၁	က/၂၂	က/၃	က/၂၃	က/၂၀
အက္ခရာပုံ	ဇ							
မြန်မာ	ဇ	ဇ	ဇ	ဇိဝ်း	ဝံ	ဝံး	နး	နဋ္ဌော်
သာမြတ်	ဇ	ဇ	ဇ	ဟိဝ်း	ဝံ	ဝံး	နး	နဋ္ဌော်
ပုံညွှန်း	ပျူ	ပျူ	က/၁၅	က/၁၅	ပါ/က/၃၁	ပျူ	က/၁၁	က/၁၆
အက္ခရာပုံ	ဋ							
မြန်မာ	ဋ	ဋ	ဋ	ဋ	ဋ	ယ	ယံ	ယေား

ဖော်ပြပါဇယားတွင်-

ရာ/က/၁၄	ဗီးင	-		အသွင်ကို	ဗီးင	(င>င)
ရာ/က/၁၇	ဟွဲ	-		အသွင်ကို	ဟွဲ	(င>င)
ရာ/ခ/၁၇	ဟွဲ	-		အသွင်ကို	ဟွဲ	(င>င)
ရာ/ခ/၂၁	ဇိဝိုး	-		အသွင်ကို	ဟိဗိုး	(ဇ>ဟ၊ဝ>ဗ)

ဟူ၍ ဦးသာမြတ်က အဓိပ္ပါယ်ကိုကွက်ကာ^၁ ပြင်ဆင်ဖတ်ရှုထားပါသည်။ ဤတွင် (ရာ/က/၂၅)တွင် ‘ငး’ ကို ‘ငး’ ဟု ဦးသာမြတ်က ဖတ်ရှုပါသည်။ ‘လျက်’ ဟူ၍ အနက်ဖွင့်ပါသည်။^၂ (ရာ/က/၁၄)မှ ‘င’ ကို ‘င’ ဟု ဖတ်ပါသည်။ ဖော်ပြပါအတိုင်း အနက်တူပါသည်။ သို့သော် ရေးထုံး(၂)ခု ကွဲနေပါသည်။ (ရာ/က/၂၅)တွင် ‘' (ရာ/က/၁၄)တွင် ‘'တို့ ဖြစ်ပါသည်။ (ရာ/က/၂၅)သည် ပျူစာတို့တွင် ပုံမှန် သုံးသော တစ်ချောင်းငင်ရေးထုံးစနစ် မှန်ပါသည်။^၃ (ရာ/က/၁၄) ရေးထုံးသည် ပျူစာတို့တွင် အစဉ်အလာတွေ့ရသော ရေးထုံးမဟုတ်ပါ။ အေဒီ(၄)ရာစုမှ (၇)ရာစု အကြား အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း တစ်ချောင်းငင်ရေးသားမှုပုံစံ ဖြစ်ပါသည်။^၄ ရာဇကုမာရ်ပျူ ကျောက်စာ အက္ခရာသွင်ပြင်မှာ ပျူရေးထုံးနှင့် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းရေးထုံး ရောဝင် နေသောသဘော တွေ့ရပါသည်။ ရာ/က/၁၇နှင့် ရာ/ခ/၁၇ တို့တွင် င-စွဲရေးသားမှု^၅ တွင် တွင် (၇) ဗျည်းယှဉ်သင်္ကေတ ပါပြီးဖြစ်၍ ‘ဟုဒိဒ’ မျက်မှောက်တွင်^၆ ဟု အနက်ထင် ပါသည်။

မြန်မာတွင် ‘ဟောန်ဗိုဝ်’ ဟု ဖော်ပြသောစာလုံးကို ပျူတွင် ‘ဟိဗိုး’ ဖြစ်ရန် ကြံဆထားပါသည်။ (ရာ/က/ ၂၀)တွင် ပျက်နေသောစာလုံးကို (ဟိ)စကားလုံးနှင့် အစားထိုးဖော်ပြထားသည်။ သို့မှသာ (ရာ/က/ ၂၁) အစမှ (ဗူးရောတံ)ဖတ်မှုနှင့် ဆက်၍ဖတ်ပြီး၊   (ဟိဗူးရောတံ) အသံရစေသည်။ မြန်မာမှ ‘ဟောန်ဗိုဝ်’ နှင့် အသံနီးအောင် ပြုလေသည်။ လိုရာဆွဲလွန်းသည်ဟု ထင်မိပါသည်။ ထိုစာလုံးကို (ခ) မျက်နှာတွင် ‘ဇိဝိုး’ ဟု တွေ့ရပါသည်။ ပျူသည် အသံလှယ်ရာတွင် အခြား

^၁ သာမြတ်၊ ၁၉၅၈၊ ၃၃(၁၄)၊ ၄၅(၈၃)၊ ၄၉(၁၀၇)။

^၂ သာမြတ်၊ ၁၉၅၈၊ ၃၃(၁၄)၊ ၄၂(၆၉)။

^၃ မောင်မောင်ဆွေ၊ ၂၀၀၆(ခ)၊ ၂၃၄-၂၃၇။

^၄ မောင်မောင်ဆွေ၊ ၂၀၀၆(ခ)၊ ၃၅(ဇယား-၆)။ (ဇယား-၁၇)။

^၅ စာလုံး၏အောက်မှ ‘င’ အက္ခရာဆင့်ခြင်း

^၆ သာမြတ်၊ ၁၉၅၈၊ ၄၉(၁၀၉)။

ဘာသာတို့နှင့် ခြားနားလွန်းသည်။ သာကေ-ကန်ဝက် ခေါင်းကုန်းဆင်းတုပလ္လင်စာမှ မင်းအမည်အသံလှယ်မှု^၁ တွင် အမည်နှစ်ခုဟု ထင်ရလောက်အောင် ကွဲလွဲပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနှင့်ပျူ စကားသံမတူ၊ အရေးမတူသည့်အတွက် ‘ဇိဝုး’ နှင့် ‘ဟောန်ဗိုဝ်’ အသံကွဲမှုကို အကွဲရာသွင်ပြင် နီးစပ်အောင် ပြင်၍ဖတ်ရန် မသင့်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။ ထို့အပြင် (ဟိ) စကားလုံး ဖန်တီးထားမှုတွင်လည်း (ဟ) ပုံမှာ (ရာ/က/၁၅)ပါ (၄) နှင့် တူနေလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဖော်ပြပါစိစစ်မှုတွင် ‘ဟိဗူး’ ဟု အသံလှယ်ထားမှုကို ‘ဇိဝုး’ ဟုသာ ဖတ်သင့်ကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

၂။ ရာဇကုမာရ်ဗျည်းယှဉ်သရ (၁၊ ၂) ရေးသားမှုစိစစ်ချက်

အေဒီ (၂)ရာစုဝန်းကျင် ရှေးအိန္ဒိယအရေးအသားတို့မှ ရယူဖွံ့ဖြိုးလာသော သရေခေတ္တရာပျူစာ အရေးအသားများတွင် ဗျည်းယှဉ်သရသင်္ကေတအဖြစ် အတွင်းငုတ် သရ^၂၊ ယနေ့ မြန်မာအခေါ် လုံးကြီးတင်ဟုဆိုသော ဗျည်းယှဉ်သရသင်္ကေတ (၁)^၃၊ ယနေ့ မြန်မာအခေါ် တစ်ချောင်းငင်ဟုဆိုသော ဗျည်းယှဉ်သရသင်္ကေတ (၂)^၄၊ ယနေ့ မြန်မာအခေါ် သဝေထိုးဟုဆိုသော (၃)^၅၊ ယနေ့ မြန်မာအခေါ် သဝေထိုးရေးချဟု ဆိုသော (၄)^၆တို့ကို ပျူစာတို့တွင် တွေ့ရပါသည်။^၇ ယင်းတို့၏ အသံရှည် အရည်အသွေးကိုပြသော (၁၊ ၂၊ ၃)တို့ကို ပျူရေးသားမှုစနစ်တွင် မရှိပါ။^၈ ရာဇကုမာရ်ပျူစာတွင်လည်း (အာ၊ အီ) ဗျည်းယှဉ်သရ ရေးသားမှုစနစ် မရှိကြောင်း ဦးသာမြတ်က ဆိုထားပါသည်။^၉

ဇယား(၉) ဗျည်းယှဉ်သရ (အ၊ အူ)သင်္ကေတ စိစစ်ချက်

စဉ်	သရ	ဗျည်းယှဉ် သင်္ကေတ	သာကေ			မှတ်စု	ရည်ညွှန်းချက်
			ပုံညွှန်း	အက္ခရာ	မြန်မာ		
၁	အု		ရာ/က/၂၇		ငုးဗူး	ပျူစာရေးသားမှုတွင် ဆွေ့ရမြဲ ပုံမှန် တစ်ချောင်းငင် (၁/အု) သဏ္ဌာန် ဖြစ်သည်။	မောင်မောင်ဆွေ၊ ၂၀၀၆၊ ၃၅၊ ဇယား (၆)။ ၂၃၅

^၁ မောင်မောင်ဆွေ၊ ၂၀၀၉(ခ)၊ ၈။

^၂ Inherent vowel, သရသင်္ကေတမပါသော အက္ခရာသက်သက် ရေးသားမှုအတွင်းရှိ အ-သရ

^၃ မောင်မောင်ဆွေ၊ ၂၀၀၆(ခ)၊ ၁၁။

^၄ မောင်မောင်ဆွေ၊ ၂၀၀၆(ခ)၊ ၂၅၈-၂၅၉။

^၅ သာမြတ်၊ ၁၉၅၈၊ ၆။

စဉ်	သရ	ဗျည်းယှဉ် သင်္ကေတ	သာဓက			မှတ်စု	ရည်ညွှန်းချက်
			ပုံညွှန်း	အက္ခရာ	မြန်မာ		
၂		၁	ရာ/က/၁၀		ထတု	ဦးသာမြတ်က နှစ်ချောင်းငင် (အူ)ဟု ယူဆသည်။	သာမြတ်၊ ၁၉၅၈၊ ၆။
၃		၂	ရာ/က/၆		ရာဇ ဂမ	‘ဂ’ကို ဤ ‘၂’ စနစ်ဖြင့် ပျူစာတို့တွင် အစဉ် ရေးလေ့ ရှိသည်။	မောင်မောင်ဆွေ၊ ၂၀၀၆ (ခ)၊ ၃၇။ ၂၀၀၆ (က)၊ ၁၅။
၄		၃	ရာ/က/၁၅		တုဗု	ပျူစာရေးသားမှုတွင် ‘တ’ ကို ‘ဂ’၏ စနစ် နှင့် သုံးလေ့ မရှိပါ။	မောင်မောင်ဆွေ၊ ၂၀၀၆၊ ၂၃၇။
၅		၄	ရာ/က/၃		ဘဝန	ထို့အတူ (ဘ) ကိုလည်း မသုံးပါ။ ရာဇကုမာရ်တွင်သာ သုံးပါသည်။	မောင်မောင်ဆွေ၊ ၂၀၀၆(ခ)၊ ၂၃၇။
၆		၅	ရာ/က/၁၇		ဟူ	အေဒီ (၅/၆) ရာစု အိန္ဒိယ တောင်ပိုင်းဟန်	
၇	အူ*	၆	ရာ/က/၂၄		ဂိဩ	ပျူစာရေးသားမှုတွင် အစဉ်အလာ မရှိ၊ ခေတ်ပြိုင်အိန္ဒိယ တောင်ပိုင်းအသွင် ရေးသားမှု ဖြစ်သည်။	သာမြတ်၊ ၁၉၆၃၊ ၂-၃။
၈		ပျူစာတွင် မရှိ	-	-	-	ပျူစာတွင် နှစ်ချောင်းငင် (အူ) အရေးစနစ် မရှိပါ။	မောင်မောင်ဆွေ၊ ၂၀၀၆၊ ၂၄၀။ ၂၀၀၆(က)၊ ၁၀။

အမှတ်စဉ်(၁)နှင့်(၂)တွင် ပြထားသော - ၎င်း၊ ဗုဒ္ဓ၊ တု - တို့မှာ ရှေးပျူစာ
တို့တွင် တွေ့ရသော တစ်ချောင်းငင် (၁) ဗျည်းယှဉ် သရပုံစံ ဖြစ်ပါသည်။ (က၊ ဂ၊

ည၊ ရ၊ ငြ)တို့တွင် ဖော်ပြပါတစ်ချောင်းငင်ကို အက္ခရာသဏ္ဌာန်အရ မသုံးပါ။^၁ သို့သော် ဦးသာမြတ်က ယင်းတစ်ချောင်းငင်ကို နှစ်ချောင်းငင်အဖြစ် ယူဆဖလှယ်ထားပါသည်။ ဖော်ပြမှုတွင်-

“အူ-ဥ၊ (ဦ) ကာရန်ရေးရာ၌ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း ကျောက်စာများ
ကဲ့သို့ ၂ချောင်းငင်များ၏ ထိပ်ချင်းကွဲမနေဘဲ ထိပ်ချင်းဆက်
ထားသဖြင့် ‘ဝ-ဆွဲ’ ထားဘိသကဲ့သို့ ထင်ရသည်”

ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။^၂ အေဒီ (၅-၆)ရာစု အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း ကဒံပ၊ ပလ္လဝ၊ အရေးအသားတို့၏ က-မ-ချ စနစ်ကို အခြေခံယူထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ရှေးအိန္ဒိယ အက္ခရာ ဖွံ့ဖြိုးမှုတွင် လှပစွာ ရေးဆွဲမှုကြောင့် အက္ခရာများ အသွင်ပြောင်းရသည့် သဘောကို အေဒီ(၃)ရာစုဝန်းကျင် အိန္ဒိယအက္ခရာများ၌ တွေ့နိုင်ရာ ယင်းသဘောဖြင့် စိစစ်ပါက ကွဲပြားစွာ သိမြင်နိုင်ပါသည်။^၃

‘ဂ’ ရေးသားမှုပုံစံတွင် တွေ့ရသော (၂) ဗျည်းယှဉ်သရသွင်ပြင်သည် ပျူစာ စတင်ရေးသားချိန်မှစ၍ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာအထိ တွေ့ရသော ပြောင်းလဲမှု မရှိသည့် အသွင် ဖြစ်ပါသည်။^၄ သို့သော် ထို ‘ဂ’ အသွင်မျိုးကို ရာဇကုမာရ် ပျူကျောက်စာတွင် ‘တ၊ ဘ’ တို့၌လည်း တွေ့ရပါသည်။^၅ ရှေးပျူစာစာလုံးတွင် မတွေ့ရဘဲ ရာဇကုမာရ်ပျူကျောက်စာတွင်သာ တွေ့ရခြင်းမှာ ထူးခြားမှုတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ‘တ’ မှာ တစ်ချောင်းငင် နှစ်မျိုး အသုံးပြုထားကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

“ဇယား(၁၄)။ ရာ/က/၁၀-တု ()နှင့် ဇယား(၁၄)။ ရာ/က/၁၅-
တု ()”

တို့ကို ယှဉ်ကြည့်ပါ။ ထိုအချက်အရ ဆရာဦးသာမြတ်က အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း အရေး အသွင်နှင့်ယှဉ်၍ (ရာ/က/၁၀)ပုံစံ ‘တု’ ကို ‘တူ’ ဟု ဖလှယ်၍ ကျန် ‘တု’ ကို ‘တု’ ဟုပင် ဖလှယ်သည်။ ထိုသဘောအတိုင်းပင် အခြားစာလုံးများကိုလည်း ယူဆထား ပါသည်။

^၁ မောင်မောင်ဆွေ၊ ၂၀၀၆(က)၊ ၁၂-၁၃။ ၂၀၀၆(ခ)၊ ၂၃၄-၂၃၅။

^၂ သာမြတ်၊ ၁၉၅၈၊ ၆။

^၃ စံသာအောင်၊ ၁၉၇၄၊ ၆၃။

^၄ မောင်မောင်ဆွေ၊ ၂၀၀၉(က)၊ ဒီဇင်ဘာ၊ ၅၊ ၁၇-၁၉ (ဇယား-၅၊ ၆၊ ၇)။ ၂၀၀၆(က)၊ ၇-၁၁။ အမရဝတီ (ပု-ရေးပုံ)။

^၅ မောင်မောင်ဆွေ၊ ၂၀၀၆(ခ)၊ ၂၄၇ (ဇယား-၂၀)။

^၆ မောင်မောင်ဆွေ၊ ၂၀၀၆(က)၊ ၇။

ဇယား(၁၄) အမှတ်စဉ်(၆)တွင်ပါသော တစ်ချောင်းငင်ပုံစံကို ‘င’ ရေးသားမှုတွင် တွေ့ရပါသည်။

“ရာ/က/၁၄ -င=(ခ) ရာ/က/၂၅ -ငး=(ခ)”

တို့၏ တစ်ချောင်းငင်အသွင်သည် ခြားနားလျက် ရှိပါသည်။ (ရာ/က/၂၅)သည် အသံအရည်အသွေးပြ အစက်များနှင့်ယှဉ်၍ ရေးထားသည်။ (ရာ/က/၁၄)မှာ င-ဆွဲဗျည်းကို လက်ဝဲဘက်ကွေး၍ အရှည်ဆွဲထားခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းပုံစံမျိုးကို ငွေဗောဓိပင်ကြုတ် (အေဒီ-၄)တွင် ‘န(nu)’ ဖော်ပြမှု၌ (န) သဏ္ဌာန် ရေးထိုးမှုကို တွေ့ရသည်။ ဆရာကြီးမွန်ဗိုလ်ကေ၏ ဆွဲပုံနှင့် မူရင်းပုံ ဖြစ်ပါသည်။^၁ ပျူခေတ်တစ်လျှောက် ယင်းပုံတစ်ခုသာ တွေ့ရ၍ ပျူခေတ်တစ်ချောင်းငင်ဟု မဆိုသာပေ။ ထိုသဏ္ဌာန်မျိုးကို ပျူခေတ် ပါဠိစာရေးထိုးမှုတွင် များစွာတွေ့ရသည်။^၂ ယင်းကိုထောက်၍လည်း ပုံမှန် ပျူတစ်ချောင်းငင် (၇) သင်္ကေတကို ဦးသာမြတ်က (၈) သင်္ကေတအဖြစ် ဖတ်ရှု ဖလှယ်ခဲ့ပါသည်။

ပုဂံခေတ် ပျူစာ ဗျည်းယှဉ်သရသင်္ကေတ (၇)တွင် အစဉ်အလာ ပျူအက္ခရာ သွင်ပြင်အရ (၃)မျိုးရှိပြီး^၃ (က၊ ည၊ ရ၊ င)တို့တွင် ယှဉ်သော (၇) သင်္ကေတစာလုံး မပါရှိ၍ အစဉ်အလာမှ (၂)မျိုး တွေ့ရသည်။ အစဉ်အလာ မဟုတ်သော ကဒံပ၊ ပလ္လဝ (၇) သင်္ကေတ အသွင်ထူး တိုးလာမှုကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ခေတ်ပြိုင် ရေးဟန် ရောထွေးပြီး၊ အက္ခရာလှယ်သူ၏ အယူအဆကြောင့် အစဉ်အလာမှ သွေဖီသော အက္ခရာလှယ်မှုများကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

ခိစစ်လေ့လာမှုအပေါ် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ရာဇကုမာရ်ပျူစာသည် ခေတ်ပြိုင် မွန်၊ မြန်မာ၊ ပါဠိ တို့နှင့် စာအရေးအသား အသွင်ကွဲနေခြင်းမှာ အေဒီ (၂)ရာစုဝန်းကျင်ရှိ ရှေးအိန္ဒိယ အရေးအသားအက္ခရာ အန္တရစာလုံးနှင့် ကုသန(ကုရန်)စာလုံးတို့မှ ရယူခဲ့သော အသွင်ကို ပျူခေတ် တစ်လျှောက်လုံး အသုံးပြုခဲ့သည်။ ထိုအက္ခရာစာလုံးအသွင်များသည် အေဒီ (၁၂)ရာစု ရာဇကုမာရ် ရေးထိုးချိန်အထိ မူလအသွင်မပျက် ရှိနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သို့သော် အချို့သောစာလုံးများသည် ပျူတို့၏မူလအက္ခရာအသွင်မှ သွေဖီနေသည်ကို သတိပြုနိုင်ပါသည်။

^၁ မွန်ဗိုလ်ကေ၊ ၁၉၅၆၊ ၄၃။

^၂ သန်းဆွေ၊ ၁၉၉၂၊ ၇၆၊ ၉၄၊ ၁၀၈၊ ၁၀၅၊ ၁၂၇၊ ၁၇၁။

^၃ မောင်မောင်ဆွေ၊ ၂၀၀၆(ခ)၊ ၂၃၈။

ထူးခြားသော အရေးစနစ်အဖြစ် အူ-သရတွင် 'ဩူး' ကို တွေ့ရခြင်း၊ (ဋ္ဌေ) ရေးသားမှုတွင် အော်(ော်) သရသင်္ကေတ ရေးထုံးသစ်များ ပါဝင်လာခြင်းနှင့် မြန်မာ ရေးထုံးဆန်သော သဘောကို တွေ့ရသည်။ (ဆဲ) ရေးသားမှုတွင် နာဂရီရေးထုံးမှာ သုံးသော အဲ(ဲ) သရ ပါဝင်လာခြင်းတို့ကို တွေ့ရပါသည်။ ဤအချက်များသည် အရေးသွင်ပြင်ပိုင်းတွင် အားနည်းချက်များရှိလာပြီး ခေတ်ကာလအလျောက် အသုံး များသော မွန်၊ မြန်မာ၊ ပါဠိ တို့၏သဘော၊ သက္ကတစာပေ၏သဘောတို့ကို ရယူ ဖြည့်စွက်ကာ မွမ်းမံ၍ ရေးထိုးထားမှုကို တွေ့ရပါသည်။

ထို့အပြင် အစဉ်အလာအားဖြင့် ပုဒ်မ(။)၊ ပုဒ်ဖြတ်(၊)၊ ပိုဒ်ခွဲ(။၀။) သင်္ကေတ တို့ကို သုံးလေ့မရှိသော ပျူစာတွင် ပုဂံခေတ် ရာဇကုမာရ်ပျူစာ၌ မွန်၊ မြန်မာ၊ ပါဠိ တို့ကဲ့သို့ ပုဒ်ဖြတ်၊ ပုဒ်မ၊ ပိုဒ်ခွဲများ ထည့်သွင်းရေးသားမှုသည် မွန်-မြန်မာ ဆန်နေသော စာအရေးအသားဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြရာရောက်နေပါသည်။

'ရီဖဲ့' ကို 'ကိဖဲ့' ဟု ဖတ်ခြင်း၊ 'တြကြဟော' ကို 'တြရောဟော' ဟု ဖတ်ခြင်း၊ 'ကြိတ်' ကို 'ရောတ်' ဟု ဖတ်ခြင်း၊ 'ကွံးဒါ' ကို 'ကုံဒါ' ဟု ဖတ်ခြင်း၊ 'သိခ' ကို 'သိရီ' ဟု ဖတ်ခြင်း၊ 'ဟဲ့' ကို 'ဟဲ့' ဟု ဖတ်ခြင်း၊ 'ဇိဝုး' ကို 'ဟိဗူး' ဟု ဖတ်ခြင်း တို့ကို လိုသောအနက်ရရန် ပြင်ဆင်ဖတ်ရှုထားမှုအဖြစ် တွေ့ရပါသည်။

ဗျည်းယှဉ်သရသင်္ကေတ အူ (၇) ရေးသားမှုတွင် အစဉ်အလာအားဖြင့် အက္ခရာပုံကို လိုက်၍ (၃)မျိုးတွေ့ရသည်။ ထိုမှ (က၊ ည၊ ရ၊ ငှ) နှင့် 'ဂ' အက္ခရာတို့ အတွက် သုံးသော တစ်ချောင်းငင်ပုံသွင်ကို တစ်ချောင်းငင်ဟု ဖတ်သော်လည်း ကျန်ပျူအက္ခရာများအတွက် သုံးသော တစ်ချောင်းငင်ကို အက္ခရာအရေးပုံသွင် အယူအဆ ကွဲလွဲမှုအရ နှစ်ချောင်းငင်ဟု ဖတ်ခြင်းကို တွေ့ရပါသည်။ မူလ ရေးထိုးမှု၌ပင် တစ်ချောင်းငင်ရေးထုံး မတည်ငြိမ်၍ ဖြစ်ပါသည်။

သရေခေတ္တရာ၊ မိုင်းမော၊ ဟန်လင်းတို့ရှိ ပျူစာများနှင့် ယှဉ်ကြည့်လျှင် ထိုပျူစာများသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ကွဲလွဲချက် ကြီးမားစွာ မရှိဘဲ စနစ်တစ်ခုတည်း ပေါ်တွင် တည်ငြိမ်စွာ ရေးသားနေကြကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ရာဇကုမာရ် ကျောက်စာပါ ပျူစာသည် အစဉ်အလာပျူစာအရေးစနစ်ကို ပုံဖော်ထားသော်လည်း ရှေးအိန္ဒိယတောင်ပိုင်းဟန်၊ နာဂရီရေးဟန်၊ မွန်မြန်မာရေးဟန်များ ရောထွေးယှက်တင် နေသောအသွင်ကို တွေ့မြင်နေရပါသည်။ ပါဠိသက်၊ သက္ကတသက်၊ မွန်သက်သော ပျူစာလုံးများလည်း ပါဝင်နေနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရာဇကုမာရ်ပျူစာသည် ပျူစာဟု ဆိုနိုင်ရုံမျှသာ ဖြစ်ပြီး၊ အရောအနှောများ ရှိနေသော ပျူစာ ဖြစ်သည်။ အစဉ်အလာ ပျူစာများစွာနှင့် နှိုင်းယှဉ်ချိန်ဆကာ ဖတ်ရှုသင့်လှပါသည်။

နိဂုံး

အချုပ်အားဖြင့်ဆိုသော် ရာဇကုမာရ်ပျူစာအက္ခရာများကို စိစစ်မှုပြုခြင်း အားဖြင့် ပျူစာရေးသားမှုအသွင်၏ သဘောသဘာဝ၊ ပျူအက္ခရာတို့၏ သွင်ပြင် အနေအထား၊ ရှေးအိန္ဒိယကမ္ပည်းစာတို့၏ ဆက်စပ်မှုသဘောများကို များစွာသတိပြုမိ စေပါသည်။ ကျွန်သုံးရွာ အဓိပ္ပါယ်ရသော ပျူစာလုံးကို 'တြေးရောဟော'ဟု ဖတ်မည့် အစား 'တြေးကြရော'ဟု ဖတ်သင့်သည်ကို သိလာရပါသည်။ 'ဟိဗ္ဗုး' ဟူသော ဖလှယ်မှုကို 'ဇိဝုး'ဟု ပြင်ဆင်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း သိရပါသည်။ 'ဂြီ' မသုံးဘဲ 'သိရိ'ဟု ကြံဆမှုမှာ 'သိဒ္ဓ္ဓိ(မ်)' ရေးထုံးဓလေ့နှင့် ကွာဟသွားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် နှောင်းပိုင်းခေတ် မွန်၊ မြန်မာ၊ ပါဠိ၊ သက္ကတ စာဟန်များ လွှမ်းမိုး လာသော စာအရေးအသားဖြစ်ကြောင်း သတိပြုမိလာပါသည်။ ထို့ကြောင့် အကြိမ်ကြိမ် ဖတ်ရင်း ဆက်လက် သုတေသနပြုလုပ်မှုများ ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

မြန်မာဘာသာ

စံသာအောင်၊ ဦး။ (၁၉၇၄)။ *အေဒီခြောက်ရာစုနှင့်ယင်းမတိုင်မီ ရခိုင်ပြည်သုံးအက္ခရာ (ပထမအကြိမ်)*။ ရန်ကုန်၊ ဥမ္မာအောင်စာပေ။

စံသာအောင်၊ ဦး။ (၁၉၇၅)။ *အာနန္ဒစန္ဒြ (ရှစ်ရာစုရခိုင်ဝေသာလီမင်း)*။ ရန်ကုန်၊ ဥမ္မာအောင်စာပေ။

မောင်မောင်ဆွေ၊ ဦး။ (၂၀၀၆)(က)။ *ပျူစာအရေးအသားများမှ ဗျည်းယှဉ်သရ (အု၊အူ) အသုံး*။ ပြည်မြို့၊ ပြည်တက္ကသိုလ်၊ မြန်မာစာဌာန၊ ၂၀၀၅-၂၀၀၆ ပညာသင်နှစ်အတွက် တင်သွင်းသော တစ်ဦးချင်း သုသေသနစာတမ်း။

မောင်မောင်ဆွေ။ (၂၀၀၆)(ခ)။ *မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပျူကမ္ဘည်းစာများမှ ပျူအက္ခရာသက္ကန်များနှင့် ပျူစာလုံးရေးသားပုံစနစ်များကို လေ့လာချက်*။ ရန်ကုန်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ မြန်မာစာဌာန။ ပါရဂူဘွဲ့(၂၀၀၆)အတွက် တင်သွင်းသော ကျမ်း။

မောင်မောင်ဆွေ၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၀၉)(က)။ *ရှေးအိန္ဒိယအက္ခရာများလေ့လာမှု*။ ပြည်မြို့၊ ပြည်တက္ကသိုလ် (၁/၂၀၀၉) သုတေသနစာတမ်းဖတ်ပွဲတွင် ဖတ်ကြားခဲ့သော စာတမ်း။

မောင်မောင်ဆွေ၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၀၉)(ခ)။ *ပျူစာကြောင်းအခြေရှိ စာလုံးငယ်များလေ့လာမှု*။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံ ပညာရှင်အဖွဲ့၊ နဝမအကြိမ်သုတေသနစာတမ်းဖတ်ပွဲတွင် ဖတ်ကြားခဲ့သောစာတမ်း။

မြစေတီကျောက်စာလေးဘာသာ။ (၁၉၆၀)။ ရန်ကုန်၊ နိုင်ငံတော်ယဉ်ကျေးမှုဗိမာန်။

မွန်ဗိုလ်ကေ၊ ဗြာဟ္မစာရီ။ (၁၉၅၆)။ “သရေခေတ္တရာခေတ်ဦးဆိုင်ရာ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းတစ်ခု”။ *ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုစာစောင်၊ အတွဲ(၁)၊ အမှတ်(၉)*။ စာ၊ ၄၁-၄၄။

သာမြတ်၊ ဦး၊ သီရိပျံချီ။ (၁၉၅၈)။ *မြစေတီပျူကျောက်စာ*။ ရန်ကုန်၊ ဒီမိုကရေစီစာအုပ်ထုတ်ဝေရေးကုမ္ပဏီ။

သာမြတ်၊ ဦး၊ သီရိပျံချီ။ (၁၉၆၃)။ *ပျူဖတ်စာ*။ ရန်ကုန်၊ နေရှင်နယ်ပုံနှိပ်တိုက်။

သောင်းလွင်၊ ဦး၊ ဘီအေ။ (၁၉၇၂)။ *မြန်မာအက္ခရာဗေဒ*။ ရန်ကုန်၊ နည်းသစ်စာအုပ်တိုက်။

သန်းဆွေ၊ ဒေါ်။ (၁၉၉၂)။ *ပျူစာခင်ဘရွှေပေချပ်လေ့လာချက်*။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ

Bhandarkar, D.R. (1905). “Inscribed pedestal of Buddhist image from Mathura”, *Epigraphia Indica Vol-VIII, Pt.5*.

Kielhorn, F. (Professor). (1905). “Junagadtha Rock Inscription of Ruaradman”, *Epigraphia Indica Vol-VIII, Pt.1*.